

แนวทางการพัฒนาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษาสังกัดเทศบาลนคร นครราชสีมา

Guidelines for Developing Participatory Management in Schools under the Nakhon Ratchasima Municipality

พงศกร ตีบกลาง¹, วีระพงษ์ เทียมวงศ์², กษมา ชนะวงศ์³

^{1,2,3}วิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย, ขอนแก่น, ประเทศไทย

Pongsakron Teebklang¹, Veerapong Tiamvong², Kasama Chanawong³

^{1,2,3}College OF Asian Scholars, Khon Kaen, Thailand

✉: ¹Pongsakron112608@gmail.com
(Author Corresponding Email)

Received: 23 April 2025; Revised: 30 April 2025; Accepted: 16 May 2025

© The Author(s) 2025

บทคัดย่อ

การวิจัยมีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นการบริหารแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษาสังกัดเทศบาลนครนครราชสีมา และ 2) เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษาสังกัดเทศบาลนครนครราชสีมา วิจัยนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้บริหารสถานศึกษาและครู จำนวน 148 คน จากการเปิดตารางของเครชีและมอร์แกน โดยสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ และสุ่มตัวอย่างแบบง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย แบบสอบถามมาตรฐาน 5 ระดับ แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง แบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น (PNI_{modified}) และการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบ ว่า สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นการบริหารแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษาสังกัดเทศบาลนครนครราชสีมา พบว่าสภาพปัจจุบัน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.60$) สภาพที่พึงประสงค์ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.87$) การประเมินความต้องการจำเป็น โดยเรียงลำดับความต้องการจำเป็นจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ รองลงมาด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ ด้านการมีส่วนร่วมในการตรวจสอบ และประเมินผลและด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ ตามลำดับแนวทางในการพัฒนาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษาสังกัดเทศบาลนครนครราชสีมา ประกอบด้วย 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ จำนวน 3 แนวทาง 2) ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน จำนวน 3 แนวทาง 3) ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ จำนวน 3 แนวทาง 4) ด้านการมีส่วนร่วมในการตรวจสอบ และประเมินผล จำนวน 3 แนวทาง และ 5) ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ จำนวน 3 แนวทาง

รวมทั้งหมด 15 แนวทาง มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X} = 4.97$) และความเป็นไปได้
อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X} = 4.82$)

คำสำคัญ : แนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วม, สถานศึกษา, นครราชสีมา

Abstract

The objectives of this research were to 1) study on current situation, desirable condition, and needs for the Management with Participation in school under the Nakhon Ratchasima Municipality and 2) study Guidelines for developing the Management with Participation in school under the Nakhon Ratchasima Municipality. This research was done by Mixed Methods Research. The sample group consisted of 148 school administrators and teachers Krejcie and Morgan Table. They were selected by Stratified random sampling and Simple random sampling. The research instruments contained the five-rating scaled questionnaires the semi-structured interview form and the Assess suitability and feasibility from. The data analysis statistics were the percentage, mean, standard deviation, modified priority needs Index (PNI modified), and content analysis. The results of the research were as follows: 1. current conditions, desirable condition, and priority needs the Management with Participation in school under the Nakhon Ratchasima Municipality. The overall of current conditions were at high level ($\bar{x} = 3.60$). The overall of current conditions were at highest level ($\bar{x}=4.87$). Priority needs the Management with Participation in school under the Nakhon Ratchasima Municipality are arranged in order from highest to lowest as follows: 1) Participation in decision-making 2) Participation in planning 3) Participation in benefits 4) Participation in inspection and evaluation and 5) Participation in operations. 2. Guidelines for developing the Management with Participation in school under the Nakhon Ratchasima Municipality, consists of 5 aspects: 1) Participation in decision-making had 3 guidelines 2) Participation in planning had 3 guidelines 3) Participation in benefits had 3 guidelines 4) Participation in inspection and evaluation had 3 guidelines and 5) Participation in operations had 3 guidelines. The total was 15 guidelines. The appropriateness was at a highest level, an average of ($\bar{x}=4.97$) and the feasibility was at a highest level, an average of ($\bar{x}=4.82$).

Keywords: management with participation, school, Nakhon Ratchasima

1. บทนำ

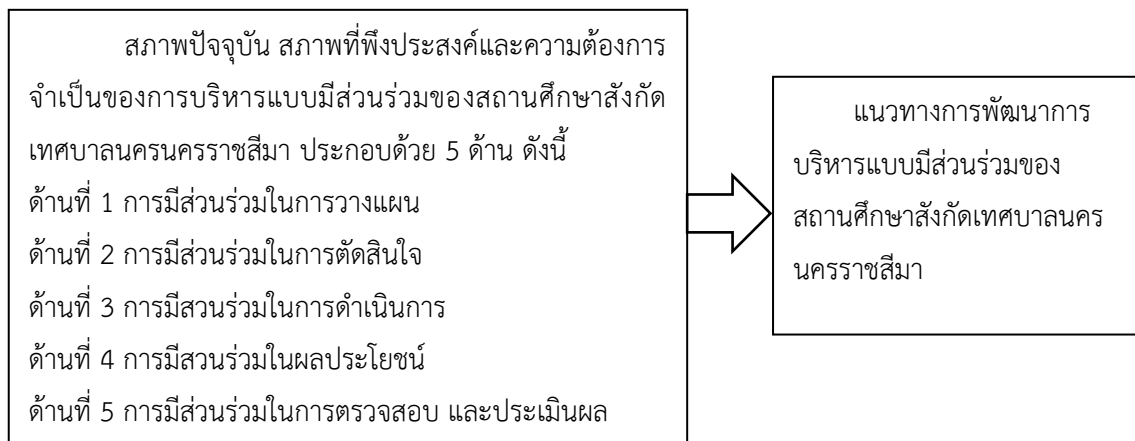
การบริหารแบบมีส่วนร่วม จึงเป็นกลยุทธ์หนึ่งในการบริหารจัดการศึกษาของโรงเรียน ที่สอดคล้องต่อการเปลี่ยนแปลง การที่จะบริหารงานโรงเรียนให้ประสบความสำเร็จและมีประสิทธิภาพ ผู้บริหารโรงเรียนควรนำหลักการมีส่วนร่วม (Participation) ที่เปิดโอกาสให้ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย เช่น ครู ตัวแทนผู้ปกครอง ตัวแทนชุมชนตัวแทนศิษย์เก่า ตัวแทนนักเรียนร่วมรับผิดชอบ ตัดสินใจในการจัดการศึกษาเพื่อสร้างความรู้สึกร่วมเป็นเจ้าของและร่วมจัดการศึกษามากขึ้น ซึ่งจะสามารถตอบสนองความต้องการของบุคคลที่เกี่ยวข้อง สร้างความเข้มแข็งในการบริหารโรงเรียนได้อย่างต่อเนื่อง (ยุทธศิลป์ พานนท์, 2546). จากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 39 ได้กำหนดให้มีการกระจายอำนาจ การบริหารและการจัดการศึกษาทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านบริหารงานบุคคล และด้านบริหารทั่วไป ไปยังคณะกรรมการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาโดยตรง (กระทรวงศึกษาธิการ, 2550). ครูผู้สอนจึงมีบทบาทโดยตรงในการร่วมพัฒนาสถานศึกษา

ครูไม่เพียงแต่จะมีบทบาทหน้าที่ในการจัดการเรียนรู้เท่านั้น แต่ครูยังต้องมีบทบาทในการ และจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียน และอำนวยความสะดวกเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ และมีความรอบรู้ เช่น การ พัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ซึ่งมีบทบาทหน้าที่ดังต่อไปนี้ ศึกษาหลักสูตร การศึกษาขั้นพื้นฐานจนเข้าใจ กระจ่าง ศึกษาหลักการวิธีการพัฒนาหลักสูตรระดับสถานศึกษา ร่วมวางแผน และร่วมพัฒนาหลักสูตรระดับ สถานศึกษา ตรวจสอบความสอดคล้องสัมพันธ์กันของสาระที่จัดทำขึ้นตามสภาพปัญหา/ความต้องการของ ชุมชน และภูมิปัญญาท้องถิ่นกับมาตรฐาน การเรียนรู้กลุ่มวิชาและมาตรฐานหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน วาง แผนการจัดการเรียนการสอนตาม ขอบข่ายเนื้อหาสาระ มาตรฐาน สัดส่วนของเวลา และหน่วยการเรียนรู้ นำ หลักสูตรไปปฏิบัติให้ เกิดผลในห้องเรียน โดยเลือกใช้กระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลาย สอดคล้องกับธรรมชาติ ของสาระ การเรียนรู้และเหมาะสมกับผู้เรียน วางแผนและประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนให้ได้ข้อมูลที่แสดง ความสามารถที่แท้จริงของผู้เรียน ประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนตามมาตรฐานการเรียนรู้แต่ละช่วง นั้น และนำผลการประเมินมาพัฒนาผู้เรียนต่อไป (กระทรวงศึกษาธิการ, 2550).

สำนักงานศึกษา สังกัดเทศบาลนครนครราชสีมา มีทิศทางการพัฒนาการศึกษาตามแผนการ ศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579 โดยกำหนดเป้าประสงค์ในการพัฒนาสำนักงานศึกษา และสถานศึกษาใน สังกัดเทศบาลนครนครราชสีมา ให้มีการพัฒนาระบบบริหารจัดการโดยใช้พื้นที่เป็นฐาน ปัจจุบันสภาพการ บริหารงานแบบมีส่วนร่วมของเทศบาลนครนครราชสีมาที่เกิดขึ้นนั้นยังเผชิญกับปัญหาหลายประการที่ส่งผล ต่อประสิทธิภาพในการดำเนินงาน คือ การมีส่วนร่วมของบุคลากรทางการศึกษา แม้ว่าจะมีการส่งเสริมให้ บุคลากรทางการศึกษาเข้ามามีบทบาทในการตัดสินใจและดำเนินงาน แต่ยังพบว่าการมีส่วนร่วมของบุคลากร ทางการศึกษาในด้านการให้ข้อมูลข่าวสารและการรับฟังความคิดเห็นยังไม่เพียงพอ ซึ่งส่งผลต่อการพัฒนา สถานศึกษา โดยผู้บริหารสถานศึกษาควรเปิดโอกาสให้บุคลากรทางการศึกษามีส่วนร่วมในการบริหาร สถานศึกษา เพราะความสำคัญในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาให้มีคุณภาพนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาใน ฐานะผู้นำสูงสุดต้องให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของครูและบุคลากรทางการศึกษาในการบริหาร สถานศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน เพื่อให้สถานศึกษามีการพัฒนาให้เกิดขึ้นโดยตรงกับนักเรียน มีเป้าหมาย สูงสุดอยู่ที่การพัฒนานักเรียนให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาที่สังคมไทยต้องการ (อุทัย บุญประเสริฐ, 2543).

จากความสำคัญและปัญหาดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจทำวิจัยเรื่องการศึกษาแนวทางการ พัฒนาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษาสังกัดเทศบาลนครนครราชสีมา เพื่อให้ได้ทราบถึงสภาพ ปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของการบริหารแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษาสังกัด เทศบาลนครนครราชสีมา เพื่อใช้เป็นแนวทางในการวางแผน ปรับปรุง แก้ไข พัฒนา และส่งเสริมสนับสนุน การมีส่วนร่วม และเพื่อให้การบริหารงานโรงเรียน สังกัดเทศบาลนครนครราชสีมา บรรลุเป้าหมายของการจัด การศึกษาต่อไป

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้แสดงกรอบแนวคิดในการวิจัยในการศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหาร แบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษาสังกัดเทศบาลนครนครราชสีมา ครั้งนี้ ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของการบริหารแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษาสังกัดเทศบาลนครนครราชสีมา

2.2 เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษาสังกัดเทศบาลนครราชสีมา

3. วิธีดำเนินการวิจัย

ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็น การบริหารแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษาสังกัดเทศบาลนครนครราชสีมา

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อสังเคราะห์ให้ได้มาซึ่งกรอบแนวคิดเกี่ยวกับองค์ประกอบของการบริหารแบบมีส่วนร่วม

ขั้นตอนที่ 2 วิเคราะห์สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของการบริหารแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษาสังกัดเทศบาลนครนครราชสีมา

ระยะที่ 2 ศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษาสังกัดเทศบาลนครราชสีมา

ขั้นตอนที่ 1 สัมภาษณ์แนวทางการพัฒนาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษาสังกัดเทศบาลนครราชสีมาจากผู้ทรงคุณวุฒิ

ขั้นตอนที่ 2 ยกร่างแนวทางการพัฒนาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษาสังกัดเทศบาลนครราชสีมา

ขั้นตอนที่ 3 ประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ของร่างแนวทางการพัฒนาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษาสังกัดเทศบาลนครราชสีมา

4. ผลการวิจัย

จากการศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษาสังกัดเทศบาลนคร นครราชสีมา สรุปผลตามวัตถุประสงค์ได้ดังนี้

4.1 ผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของการบริหารแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษาสังกัดเทศบาลนครนครราชสีมา ผู้วิจัยสรุปได้ดังนี้

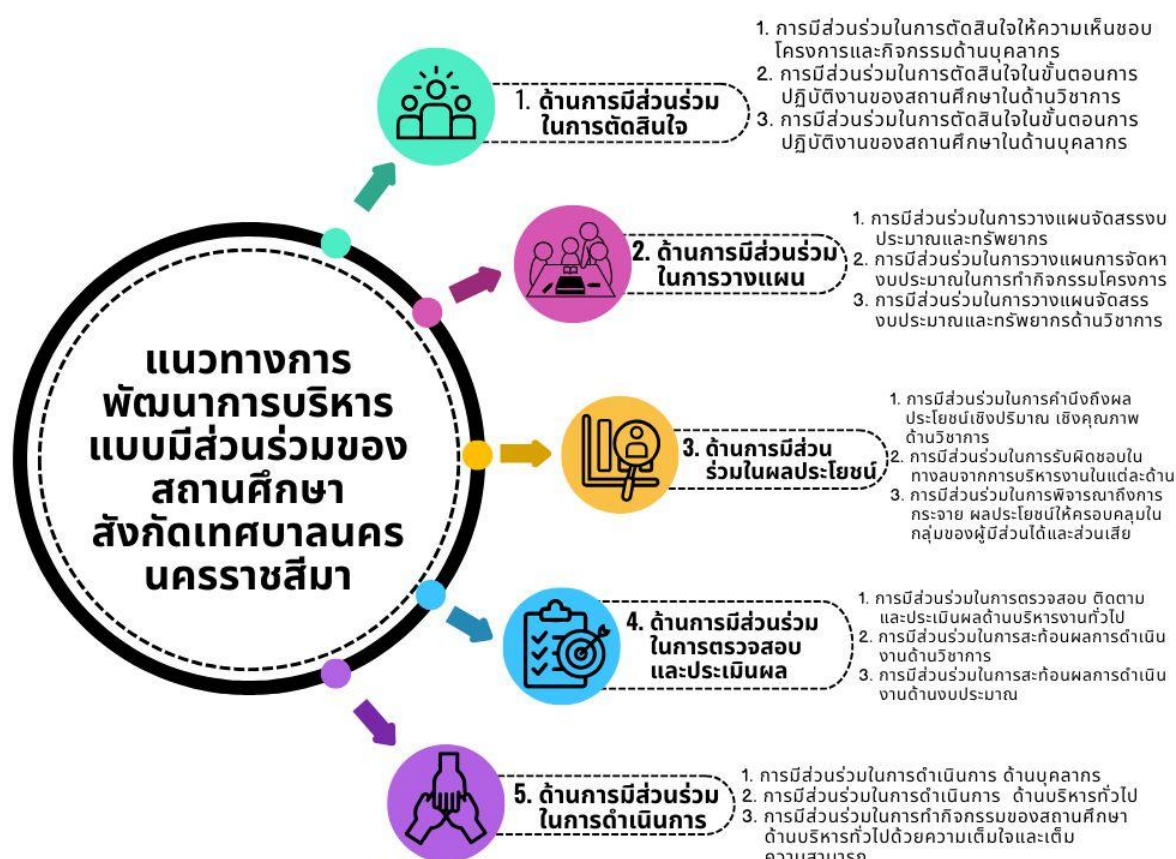
4.1.1 สภาพปัจจุบันการบริหารแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษาสังกัดเทศบาลนครนครราชสีมา โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.60$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ ด้านการมีส่วนร่วมในการตรวจสอบ และประเมินผล ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ และด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ตามลำดับ

4.1.2 สภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษาสังกัดเทศบาลนคร นครราชสีมา โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.87$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุด เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ ด้านการมีส่วนร่วมในการตรวจสอบ และประเมินผล และด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ ตามลำดับ

4.1.3 การประเมินความต้องการจำเป็นการบริหารแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษาสังกัดเทศบาลนคร นครราชสีมา เรียงลำดับความต้องการจำเป็นจากมากไปหาน้อย พบว่า ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นมากที่สุด ($PNI_{modified} = 0.386$) รองลงมาด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็น ($PNI_{modified} = 0.368$) ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็น ($PNI_{modified} = 0.364$) ด้านการมีส่วนร่วมในการตรวจสอบ และประเมินผล มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็น ($PNI_{modified} = 0.335$) และด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็น คือ ($PNI_{modified} = 0.326$) ตามลำดับ

4.2 ผลการศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษาสังกัดเทศบาลนคร นครราชสีมา

แนวทางการพัฒนาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษาสังกัดเทศบาลนครนครราชสีมา มีแนวทาง 5 ด้านประกอบด้วย 15 แนวทางในการปฏิบัติ ได้แก่ 1) ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ มี 3 แนวทาง 2) ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน มี 3 แนวทาง 3) ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ มี 3 แนวทาง 4) ด้านการมีส่วนร่วมในการตรวจสอบ และประเมินผล มี 3 แนวทาง และ 5) ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ มี 3 แนวทาง โดยภาพรวมมีผลการประเมินความเหมาะสมอยู่ใน ระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.97 และมีผลการประเมินความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.82

รูปภาพที่ 1 แนวทางการพัฒนาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา
สังกัดเทศบาลนครนครราชสีมา

5. อภิปรายผล

จากการศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษาสังกัดเทศบาลนครนครราชสีมา ซึ่งผู้วิจัยมีประเด็นการอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ได้ดังนี้

5.1 สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นการบริหารแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษาสังกัดเทศบาลนครนครราชสีมา

5.1.1 สภาพปัจจุบันการบริหารแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษาสังกัดเทศบาลนครนครราชสีมา โดยรวม 5 ด้าน อยู่ในระดับมาก เรียงลำดับสภาพปัจจุบันจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ ด้านการมีส่วนร่วมในการตรวจสอบ และประเมินผล ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ และด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ตามลำดับ ซึ่งผลที่ปรากฏเช่นนี้สามารถอธิบายได้ว่าผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดเทศบาลนครนครราชสีมา เป็นผู้บริหารที่มีการบริหารแบบมีส่วนร่วม อยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะว่าการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษามีความสำคัญต่อการบริหารสถานศึกษา โดยการบริหารแบบมีส่วนร่วมจะ

เปิดโอกาสให้ครูได้มีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนการทำงาน ตั้งแต่การวางแผนการปฏิบัติงานร่วมกัน การตัดสินใจ การลงมือปฏิบัติงาน และร่วมประเมินผลการปฏิบัติงานของสถานศึกษา เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่วางไว้ ซึ่งสอดคล้องกับ สุรภพ นาคนชม (2565) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาแนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมของครู สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม ผลการวิจัยพบว่า สภาพปัจจุบันของการบริหารแบบมีส่วนร่วมของครู โดยรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับ อริยาภรณ์ ขุนปักษ์ (2565) ได้ทำการวิจัย เรื่อง รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา ผลการวิจัยพบว่า สภาพปัจจุบันของภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับมาก

5.1.2 สภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษาสังกัดเทศบาลนครนครราชสีมา โดยรวม 5 ด้าน อยู่ในระดับมากที่สุด เรียงลำดับสภาพที่พึงประสงค์จากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ ด้านการมีส่วนร่วมในการตรวจสอบ และประเมินผล และด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ ตามลำดับ ทั้งนี้ เป็นเพราะต้องการให้ผู้บริหารมีการสนับสนุน ส่งเสริมจัดให้ครูมีโอกาสร่วมตัดสินใจในการกำหนดเป้าหมาย ผู้บริหารมีการสนับสนุนส่งเสริมให้ครูมีโอกาสร่วมตัดสินใจในการวางแผน ผู้บริหารมีการใช้ความเห็นของกลุ่มในการตัดสินใจในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ของโรงเรียน และผู้บริหารมีการสนับสนุนส่งเสริมจัดให้ครูมีโอกาสร่วมตัดสินใจขั้นตอนการปฏิบัติงานของโรงเรียน สอดคล้องกับ แนวคิดของ อริยาภรณ์ ขุนปักษ์ (2565) ที่ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมด้านการตัดสินใจ หมายถึง การสนับสนุนส่งเสริมจัดให้มีโอกาส มีส่วนร่วมตัดสินใจในการวางแผน ตัดสินใจในการกำหนดเป้าหมาย และตัดสินใจขั้นตอนการปฏิบัติงานของโรงเรียน โดยใช้ความคิดเห็นของกลุ่มเพื่อแสวงหาทางเลือกและการตัดสินใจต่างๆ ที่เหมาะสม และเป็นที่ยอมรับร่วมกันกับทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง

5.1.3 ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษาสังกัดเทศบาลนครนครราชสีมา เรียงลำดับจากมากไปหาน้อยได้ ดังนี้ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ รองลงมา คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ ด้านการมีส่วนร่วมในการตรวจสอบ และประเมินผล และด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ ตามลำดับ ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้อธิบายได้ว่า ผู้บริหารและครูสังกัดสังกัดเทศบาลนครนครราชสีมา เล็งเห็นว่า ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ มีความจำเป็นอย่างยิ่งเพราะการมีส่วนร่วมด้านการตัดสินใจ เป็นการสนับสนุนส่งเสริมจัดให้มีโอกาส มีส่วนร่วมตัดสินใจในการวางแผน ตัดสินใจในการกำหนดเป้าหมาย และตัดสินใจขั้นตอนการปฏิบัติงานของโรงเรียน โดยใช้ความคิดเห็นของกลุ่มเพื่อแสวงหาทางเลือกและการตัดสินใจต่างๆ ที่เหมาะสม และเป็นที่ยอมรับร่วมกันกับทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง สอดคล้องกับ สิทธิชัย อุตทาสา และ พิมลพรรณ เพชรสมบัติ (2563) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของครูในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมของครูในการบริหารสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 ภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยได้เสนอองค์ประกอบแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 จำนวน 4 องค์ประกอบ (1) ด้านการมีส่วนร่วม

ร่วมในการตัดสินใจ (2) ด้านการปฏิบัติ (3) ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ และ (4) ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมิน และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ อริยาภรณ์ ขุนปักษี (2565) ที่ได้ทำการวิจัย เรื่อง รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา พบว่า ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีค่าสูงที่สุด 3 อันดับแรก คือ ด้านการตัดสินใจ ด้านการปฏิบัติ และการวางแผน

5.2 แนวทางการพัฒนาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษาสังกัดเทศบาลนครนครราชสีมา ทั้ง 5 ด้าน มีจำนวน 15 แนวทาง มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการนำไปใช้เพื่อเป็นแนวทางการพัฒนาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษาสังกัดเทศบาลนครนครราชสีมาโดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้เนื่องจากแนวทางได้ถูกพัฒนาขึ้น โดยผ่านกระบวนการสร้างและพัฒนาแนวทางตามหลักการและทฤษฎีที่ถูกต้อง โดยมีการศึกษาและได้มาทั้งข้อมูลเชิงปริมาณและข้อมูลเชิงคุณภาพเชิงประจักษ์ ซึ่งผู้วิจัยได้ศึกษาวิเคราะห์เกี่ยวกับหลักการและข้อมูลพื้นฐานของการพัฒนาแนวทาง ทำให้ได้แนวทางการพัฒนาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษาสังกัดเทศบาลนครนครราชสีมา ทั้ง 5 ด้าน จำนวน 15 แนวทางปฏิบัติ ทั้งนี้เป็นเพราะผู้ทรงคุณวุฒิที่ให้สัมภาษณ์ทั้ง 9 คน ประกอบไปด้วยผู้ทรงคุณวุฒิ และมีประสบการณ์ด้านการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา ที่เป็นผู้นำในการบริหารจัดการการศึกษาการศึกษาในสถานศึกษาที่มีความรู้ความสามารถ และเป็นผู้ที่มีความรู้ความเข้าใจในการพัฒนาบุคลากรด้านวิชาการ และหลังจากนั้นเมื่อผู้ทรงคุณวุฒิอีกจำนวน 9 คน ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และนักการศึกษา อาจารย์มหาวิทยาลัย พิจารณาความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการพัฒนาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษาสังกัดเทศบาลนครนครราชสีมาที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมานั้น พบว่าผู้วิจัยมีการนำเอาข้อมูลจากระยะที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลและดัชนีความต้องการจำเป็นในการสร้างแนวทางการพัฒนาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษาสังกัดเทศบาลนครนครราชสีมา ทำให้สามารถตัดสินใจในการประเมินแนวทางการพัฒนาการบริหารแบบมีส่วนร่วม ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมานั้น มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณารายองค์ประกอบของแนวทาง ทุกองค์ประกอบมีความเหมาะสมและความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด ผู้วิจัยเห็นว่า แนวทางมีความสอดคล้องกับสภาพปัญหาและบริบทสถานศึกษาสังกัดเทศบาลนครนครราชสีมา ซึ่งสามารถนำแนวทางการพัฒนาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษาสังกัดเทศบาลนครนครราชสีมา

6. ข้อเสนอแนะ

6.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

6.1.1 แนวทางการพัฒนาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษาสังกัดเทศบาลนครนครราชสีมา มีองค์ประกอบหลัก 5 ด้าน และมีแนวทางการพัฒนา 15 แนวทาง ซึ่งแต่ละแนวทางจะมีลักษณะแตกต่างกันไปตามองค์ประกอบ ซึ่งส่งผลให้ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถนำไปประยุกต์ใช้ให้เหมาะกับบริบทเพื่อพัฒนาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษาต่อไป

6.1.2 จากการศึกษาสภาพที่พึงประสงค์ของแนวทางการพัฒนาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษาสังกัดเทศบาลนครนครราชสีมา พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ดังนั้น ผู้บริหารควรมีกลยุทธ์ต่าง ๆ เพื่อทำให้เกิดการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ

6.2 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยต่อไป

6.2.1 ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อแนวทางการพัฒนาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อตรวจสอบความสำคัญของแนวทางการวิจัยว่ามีความเหมือนหรือแตกต่างกันระหว่างผู้บริหารสถานศึกษาหรือไม่เพื่อให้การพัฒนาเป็นไปอย่างสอดคล้องกับกลุ่มเป้าหมายและกลุ่มตัวอย่าง

6.2.2 ควรมีการวิจัยเชิงปฏิบัติการในการนำแนวทางการพัฒนาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง เพื่อติดตามผลการนำความรู้ ความเข้าใจ และแนวทางพัฒนาไปใช้อย่างคงทนและพัฒนาต่อไป

6.2.3 ควรให้มีการศึกษาเกี่ยวกับรูปแบบหรือวิธีการเสริมสร้างการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษาในรูปแบบอื่น ๆ

6.2.4 ควรมีการศึกษการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดอื่น ๆ

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2550). *ประกาศสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เรื่อง การกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาของเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานไปยังคณะกรรมการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2550*. กระทรวงศึกษาธิการ.
- ยุทธศิลป์ พานนนท์. (2546). *การมีส่วนร่วมในการบริหารงานตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสระบุรี [วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, สถาบันราชภัฏจันทรเกษม]*.
- สิทธิชัย อุตทาสา, & พิมลพรรณ เพชรสมบัติ. (2563). การมีส่วนร่วมของครูในการบริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4. *วารสาร มจร. พุทธปัญญาปริทรรศน์*, 5(3), 28–40.
- สุรภาพ นาคณคม. (2565). การพัฒนาแนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมของครูสำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม. *วารสารพุทธปรัชญาวิวัฒน์*, 6(2), 83–96.
- อริยาภรณ์ ขุนปักซี่. (2565). *รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา [วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี]*.
<http://www.repository.rmutt.ac.th/xmlui/handle/123456789/4512>
- อุทัย บุญประเสริฐ. (2543). *การศึกษาแนวทางการบริหารและการจัดการของสถานศึกษาในรูปแบบการบริหารโรงเรียนเป็นฐาน*. กรุงเทพฯ: ครูสภาลาดพร้าว.